

תה"ג 5477/02/19 - אילן לוי נוימנד נגד היועץ המשפטי לממשלה

בית המשפט המחוזי בירושלים

תה"ג 5477-02-19 מדינת ישראל נ' נוימנד(עציר)

לפני כבוד השופטת חנה מרים לומפ
המבקש (המשיב בעתירה) אילן לוי נוימנד (עציר)
נגד היועץ המשפטי לממשלה
המשיב(העותר) היועץ המשפטי לממשלה
על ידי ב"כ עו"ד דבורה אביטבול, עו"ד אוריאל ניזרי
באמצעות המחלקה לעניינים בינלאומיים על ידי ב"כ עו"ד
רותי פוזנר, עו"ד איתן גור-לביא

החלטה

לפניי בקשה לדחיית הדיון בהסגרתו של המבקש, אשר כנגדו מתנהלים גם הליכים פלייליים נוספים בישראל, בהתאם לסעיף 11 לחוק ההסגרה, התשי"ד-1954 (להלן: **החוק**).

רקע

1. המבקש נעצר ביום 3.2.2019 והעתירה להכרזתו כבר הסגרה לצרפת הוגשה לבית המשפט ביום 4.2.2019 בגין עבירות מין בשמונה מתלוננות אשר עבדו ולמדו אצלו עת ניהל חוות רכיבה בצרפת. לאחר הגשת העתירה, נפתחה נגד המבקש חקירה בישראל בגין עבירות מין אחרות, אשר בסופה הוגש נגדו כתב אישום והוא נעצר עד תום ההליכים נגדו. כך שבמקביל להליך הסגרתו של המבקש מתנהל הליך פלילי מקומי כנגדו (להלן: **ההליך המקומי**).
2. בדיון מיום 2.5.19 הגיש המבקש את הבקשה לדחיית הדיון בעתירה להסגרתו עד אשר יושלם ההליך המקומי, בין אם יימצא בו זכאי ובין אם לאו.
3. בהתאם להחלטת בית המשפט, הגישו הצדדים את השלמת טיעוניהם לבקשה בכתב.

טענות הצדדים

4. המבקש טוען שדחיית הדיון דרושה לשם ניהול ההליך המקומי ללא משוא פנים וניצול משאביו בצורה אופטימלית, וכן לשם שמירה על זכויותיו כנאשם אשר לא הוכחה אשמתו ומניעת ניהול הליכי סרק.
5. המבקש דוחה את הטענות לשמירה על רציפות ההליך, וגורס שאין כל נזק בדחיית הדיון. המבקש מדגיש, כי

בהתאם לכללי הדיון הפלילי, נטל ההוכחה רובץ על המשיב ועליו לעמוד ברף של למעלה מספק סביר. לכן, לשיטת המבקש משעה שהמשיב לא העלה טענה ממשית כנגד דחיית הדיון, על בית המשפט להיעתר לבקשה.

6. מנגד טוען המשיב, שאין לדחות את הדיון בהסגרת המבקש, מאחר שישנה חשיבות עליונה לניהול הליכי הסגרה באופן זריז ומהיר, לאור מהות ההליך והחשיבות שישראל תקיים את התחייבויותיה הבינלאומיות.

7. המשיב מדגיש, כי הדרך הנוהגת והראויה לטיפול במקרה מסוג זה הוא ניהול הליכי הסגרה והליכים מקומיים במקביל, ובמהירות האפשרית. לשיטת המשיב, אם יורשע המבקש בעבירות המיוחסות לו בישראל ויידון למאסר, מאפשרים סעיף 11א לחוק וסעיף 19 לאמנה האירופית בדבר הסגרה את הסגרתו הזמנית לצרפת, לאחר סיום משפטו בישראל, לשם ברור ענינו הפלילי שם, וזאת כדי שלא לעכב עניין זה לתקופה ממושכת ובלתי ידועה.

8. המשיב גורס, כי בבקשות בנושא זה נטל ההוכחה רובץ דווקא על המבקש, והלה לא העלה אף טענה ממשית מדוע יש לדחות את הדיון. לשיטתו, למבקש לא ייגרם נזק מניהול ההליכים במקביל כנהוג לפי החוק, ואילו דחיית הדיון תפגע דווקא בהליך וביחסי החוץ של מדינת ישראל.

דין

9. השאלה העומדת לפתחי היא, האם יש לדחות את הדיון עד לסיום ההליך בישראל או שמא יש להמשיכו על אף ההליך המתנהל בישראל. לצורך הכרעה בסוגיה זו, יש לבחון תחילה מהי מטרתו של סעיף 11 לחוק ההסגרה, באילו מקרים יש להשתמש בו, ומי רשאי לבקש את הפעלתו.

10. כבר בפתח הדברים יצוין, שלאחר ששמעתי את טענות הצדדים בעל פה ועיינתי בהשלמת טיעוניהם בכתב שוכנעתי כי דין הבקשה להידחות מהטעמים שיפורטו בהמשך.

11. בע"פ 3713/07 אלכסנדר דניס לוינ' **מדינת ישראל** (פורסם בנבו, 24.02.2008) נפסק מפי כב' השופט ס' ג'ובראן בהתייחס לסעיף 11 (בפסקה 16):

"טוען בא-כוח המערער, כי שגה בית המשפט המחוזי משלא נתן דעתו להליכים המשפטיים הנוספים המתנהלים בעניינו של המערער ולצורך להשהות את הליכי ההסגרה עד לסיומם. בטענתו זו מפנה בא-כוח המערער לסעיף 11 לחוק ההסגרה, הקובע, כי לבית המשפט נתונה סמכות לדחות את הדיון בעתירה כל עוד המבוקש עומד לדין או נושא את עונשו בישראל. דין הטענה דחייה.

סעיף 11 לחוק ההסגרה קובע:

"דחיית דיון בעתירה"

11. מבוקש העומד לדין או הנושא את עניו בישראל על עבירה אחרת, רשאי בית המשפט הדין בעתירה להסגרתו לדחות את הדין בה לתקופה שבית המשפט יקבענה; נדחה הדין, לא תובא תקופת הדחייה בחשבון תקופת-ההתיישנות הקבועה בדיני מדינת ישראל לענין האמור בסעיף 2ב(א)(6). [ההדגשה הוספה - ס.ג'.].

מהסיפא של סעיף 11 האמור עולה, כי הסעיף נועד להאריך את תקופת ההתיישנות הקבועה בדיני מדינת ישראל ואין הוא עוסק בשאלת סמכות בית המשפט הדין בהליכי הסגרה לקבוע אם יש מקום להמשיך בהליכים פליליים אחרים כנגד המבוקש, בבתי-משפט אחרים בישראל.

12. יש לציין, כי במקרה של לוי העבירות שיוחסו לו בישראל היו במדרג חומרה נמוך (גניבה בשווי ₪ 60 ואחזקת סם מסוכן), לעומת האשמות שעמדו מולו במדינה המבקשת (רצח, תקיפה ושוד). לוי ביקש את עיכוב הדין לשם עצם ברור התיקים שעמדו מולו בישראל, אשר לאור חומרתן הפחותה לא הצדיקו את עיכוב הסגרתו לאחר שהיה מוכרז כבר הסגרה.

13. כב' השופט ג'ובראן בהתייחסו לסעיף 11, מצא כי מדובר בסעיף פורמלי העוסק בתקופות התיישנות, ולא נועד למטרה זו.

תכלית סעיף 11

14. עיון בפסיקה ובספרות המשפטית בנושאי הסגרה מעלה, כי ההתייחסות לסעיף 11 לחוק היא דלה ומצומצמת. כך למשל, בפרק בנושא "דיני הסגרה" מאת המלומדת עירית קהאן, המופיע בספר משפט בין לאומי (רובי סיבל ויעל רונן עורכים, מהדורה שלישית, 2016) אין כל התייחסות לסעיף 11, חרף העובדה שהפרק סוקר חלקים נרחבים מן החוק. רוב המקומות המאזכרים את סעיף 11 עושים זאת לשם בחינה והשוואה של טענות התיישנות שונות, ולא דנים בסעיף לעומקו (ראה למשל: ב"ש (מחוזי ירושלים) 4314/03 היועץ המשפטי לממשלה נ' משה ז'אן פייר בן שלום בזק בוזגלו (פורסם בנבו, 14.03.2004; ע"פ 2144/08 אברהם מונדרוביץ נ' מדינת ישראל (פורסם בנבו, 14.01.2010)) יתר על כן, אף לא נמצא הסבר קונקרטי לסעיף 11 בדברי ההסבר להצעת החוק, בפרוטוקול הדיונים של הכנסת שדנה בחוק ובדיוני ועדת החוקה, חוק ומשפט שניסחה את החוק.

15. אחת התכליות האפשריות לסעיף היא למנוע מצב שבו יוסגר מבוקש בטרם הסתיימו ההליכים הפליליים כנגדו בישראל, ובכך יכשיל את ההליך המקומי. אולם, חוק ההסגרה העניק את הסמכות לשר המשפטים לעכב את מסירת המבוקש לידי המדינה המבקשת לאחר שהוכרז כבר-הסגרה, בין היתר כדי למנוע מצב מעין זה. יכולת זו הורחבה בתיקונים מס' 1 ו-7 לחוק שהוסיפו את סעיף 11א, המאפשרים להסגיר את המבוקש לצורך ניהול הליך פלילי כנגדו במדינה המבקשת, ואז להשיבו כדי להשלים את ההליך או את ריצוי העונש בישראל. לאור החשיבות בהליך מהיר ורציף וכן לאור חוסר הבעייתיות בניהול ההליכים במקביל, לא ברור מדוע נותר על כנו סעיף 11 לאחר תיקון החוק, ואיזו סיבה יכולה להיות לדחיית הדין שלא נעדיף לפתרה על ידי עיכוב מסירת המבוקש לאחר שהוכרז כבר-הסגרה. בהקשר הזה ראוי לציין כי נוסח הסעיף לא השתנה מאז שחוקק, למעט עדכון סעיף ההתיישנות אליו מפנה הסיפא של הסעיף (תיקון מספר 7).

16. עמד על כך גם המלומד פרופ' ש"ז פלר, בספרו **דיני הסגרה** (1980) (להלן: **פרופ' פלר**) שהוא המקור היחיד שנמצא הדן בסעיף 11 באריכות. וכך כותב המחבר בעמ' 419-420:

"מה מצריך את הדחייה? הרי המבוקש נמצא בשטח מדינת ישראל וממילא מטפלים בו בנוגע לעבירה פלילית אחרת שעליו לתת עליה את הדין בישראל, אם תוך ניהול הליכים נגדו טרם שפיטתו, ואם תוך אכיפת עונש עליו בשל עבירה זו. מה מונע, במצב זה, להוסיף ולנהל במקביל גם את הליכי ההסגרה כלפיו, עד לסיומם, בשל העבירה- האחרת כמובן- עילת בקשת ההסגרה שהגישה המדינה המבקשת?"

אם וכאשר המבוקש יוכרז כבר-הסגרה ושר המשפטים יחליט כי יש מקום להסגיר את המבוקש, יהיה זמן, לאחר מכן, בשלב ביצוע ההסגרה, לדחות את מסירת המבוקש למדינה המבקשת, עד לסיום העניין הפלילי התלוי ועומד נגדו במדינת ישראל, בנוגע לעבירה האחרת.

אם דחה בית המשפט את העתירה להסגרה, או ששר המשפטים החליט כי אין מקום לבצע את ההסגרה, למרות שבית המשפט קבע כי מתקיימים כל התנאים הנורמטיביים להסגרה והכריז, עקב כך, על המבוקש שהוא בר-הסגרה, הרי מכל שכן אין טעם לדחייה הזמנית של הליכי ההסגרה, שהרי דחיית ההסגרה גופה מייתרת כליל כל צורך בדחייה זמנית.

... ייתכן וגם ייתכן, אפוא, לתת לדברים להתנהל במקביל, וברגע הסופי של הליכי ההסגרה הפסיביים- מסירת המבוקש למדינה המבקשת, אם הוכרז כי הוא בר-הסגרה והוחלט להסגירו- להכריע, לפי הנסיבות, אם לדחות את ביצוע של צעד אחרון זה ואם לאו, אם השאלה עדיין תתעורר בכלל."

הדין הבינלאומי

בהמשך, מדגיש פרופ' פלר את הדברים הבאים (שם בעמ' 426):

"אם כי לא נאמר הדבר מפורשות בכל האמנות, באחדות מהן ישנה הוראה שאינה משתמעת לשתי פנים, שלפיה הצד המתבקש אף חייב להוביל הליכי הסגרה עד הסוף, ורק אם ולאחר שהוחלט להסגיר, רשאי הצד המתבקש לדחות את מסירתו של המבוקש. אבל בשום פנים ואופן אין סיבה ואף אין טעם להפסיק את הליכי ההסגרה בניהולם.

כך, בסעיף 19 ס"ק 1 לאמנה האירופית נקבע כי "הצד המתבקש רשאי, לאחר שהחליט בדבר בקשת ההסגרה, לדחות את מסירת המבוקש...". באמנה עם צרפת הובלט הרעיון בצורה מיוחדת: "היה המבוקש נאשם או מורשע במדינה המתבקשת על עבירה שונה מן העבירה המשמשת עילה לבקשת ההסגרה, חייבת המדינה המתבקשת בכל זאת לעיין בבקשה זו" (סעיף 16 ס"ק ראשון). רק "אם נענו לבקשת ההסגרה, מותר לדחות את מסירת המבוקש..." (ס"ק שני לאותו סעיף)... " (ההדגשות שלי, ח.מ. לומפ)

17. פועל יוצא מהאמור לעיל הוא, כי לפי האמנות החלות על עניינינו, חלה חובה על ישראל לדון בהליך ההסגרה במקביל להליך המקומי וללא עיכוב. רק את שלב המסירה ניתן לעכב על מנת להשלים את ההליך המקומי כנגד

המבוקש. בהתאם לכללי האמנות הבינלאומיות במשפט הישראלי, נעדיף פרשנויות ופירוט המקיימים את לשון האמנות, ככל שעומדות בפנינו ברירות שאינן סותרות את החוק הישראלי.

מי רשאי לבקש את השימוש בסעיף 11

18. במקרה דנן, היה זה המבוקש שביקש את דחיית הדיון מכוח סעיף 11. אולם, אין זה מובן מאליו כי נתונה לו הזכות לבקש את השימוש בסעיף זה. וכך כותב פרופ' פלר בנושא (בעמ' 421):

"אין בהוראות סעיף 11 לחוק ההסגרה כל רמז באשר לבעל היזמה לעניין השהיית הליכי ההסגרה: האם יכול לבקש השהיה גם המבוקש או רק בא-כוח המדינה? האם יכול בית המשפט מימזתו הוא להכריז על דחיית הדיון בעתירה?"

... התשובה לשאלה זו כלולה בתשובה לשאלה- איזה הם הצדדים לזכויות ולחובות המוסדרות בנורמה הנוגעת לעניין? סעיף 11 לחוק ההסגרה מסדיר עניין שהוא כולו בתחום היחסים בין מדינת ישראל כמדינה מתבקשת לבין מדינה אחרת כמדינה מבקשת. כאן עומדת הזכות של מדינת ישראל להגשים את האחריות הפלילית של המבוקש בשל עבירה פלונית, מול התחייבותה של ישראל להסגיר אותו מבוקש בשל עבירה אלמונית למדינה אחרת, וזכותה הקורלטיבית של מדינה זו להסגרה אליה של מבוקש זה. במערכת זכויות וחובות אלה, למבוקש אין כל מעמד; כי בין כך ובין כך הוא חייב לתת את הדיון בשל שתי העבירות, בכל מדינה בשל עבירה אחרת מביניהן.

לפי תמונה זו, רק בא-כוח המדינה יהיה רשאי לבקש מבית המשפט את דחיית הדיון בעתירה להסגרה ולנמק מדוע יש להעדיף, לפחות מבחינת הסדר הכרונולוגי, את האינטרס להגשים את האחריות הפלילית בשל העבירה האחת, על פני זכותה של המדינה המבקשת להגשים את האחריות הפלילית בשל העבירה האחרת. בשאלה זו, של סדר מתן הדיון, אין *locus standi* למבוקש; כך שאין לו כל רשות לטעון לדחיית הדיון בעתירה להסגרתו, או ההיפך".

19. לפי גישה זו של פרופ' פלר, אשר נוטה אני לקבלה, סעיף 11 לא נועד כדי לשמור או להגן על זכויות כלשהן של המבוקש, כפי שטוען המבקש. הוא נועד להסדיר את היחסים בין המדינות בסיטואציה של הליכים פליליים מקבילים בישראל כלפי מבוקש בהליך הסגרה, ולמבוקש אין זכות לבקש את הפעלתו ואף לא את מניעת הפעלתו.

20. ודוק. גם אם לא נקבל את גישתו של פרופ' פלר, ונקבע שלמבוקש יש זכות לבקש את דחיית הדיון לפי סעיף 11, אין ספק בעיניי, כי לא די בעצם ניהול ההליכים במקביל ורצונו של המבוקש למקד את מאמציו בהליך המקומי כדי להצדיק את דחיית הדיון. אחרת, כל מבוקש אשר ימצא בסיטואציה של הליכים מקבילים ידרוש את דחיית הדיון ועל בית המשפט יהיה לקבל את בקשתו. יש לדרוש דבר מה נוסף, נסיבה מיוחדת, אשר בפירוש ניתן לפתרה רק על ידי עיכוב הדיון ולא על ידי עיכוב המסירה לידי המדינה המבקשת.

21. מכל מקום, באין כל מענה בחוק אשר למי נתונה הזכות לבקש את הפעלת סעיף 11, אותיר זאת לעת עתה

בצריך עיון.

מסקנות

22. לסיכום קובע פרופ' פלר (בעמ' 429) כי מאחר שאין לתאר סיבה בגינה יש להפעיל את סעיף 11 לחוק, והפעלתו עלולה להפר את התחייבויותיה הבינלאומיות של ישראל, וכן עקב סיבות נוספות המפורטות שם, רצוי לדידו להסיר את סעיף 11 מחוק ההסגרה כליל, ולחלופין, למנוע מבאי-הכוח המדינה לבקש את הפעלת סעיף 11 (אשר כאמור לפי השקפתו הינם היחידים הרשאים לבקש זאת).

23. אולם, בשונה מפרופ' פלר, לא מצאתי שיש לקבוע מסמרות בדבר נחיצותו של סעיף 11, ולהותיר את ההכרעה בעניין למחוקק. מכל מקום, אין לפסול את האפשרות, כי בעתיד תיווצר סיטואציה בה עיכוב הדיון בהסגרה יהיה דרוש כדי למנוע פגיעה בהליך המקומי, ואולי אף תידרש על ידי המדינה המבקשת עקב שינויים בנסיבות.

24. לגופו של עניין, אני סבורה שהנסיבות המצדיקות את השימוש בסעיף 11 צריכות להיות חריגות אשר אינן ניתנות לפתרון על ידי עיכוב מסירת המבוקש, וזאת כדי שלא לעכב את הליכי ההסגרה יתר על המידה, לשמור על רציפות הדיון וכן לשמור על התחייבויותיה הבינלאומיות של ישראל.

מן הכלל אל הפרט

25. מכל האמור עולה המסקנה, כי כלל לא ברור שלמבקש עומדת הזכות לבקש את דחיית הדיון בהתאם לסעיף 11 לחוק ההסגרה. מכל מקום, המבקש גם לא העלה טעמים מיוחדים, אשר אינם ניתנים לפתרון על ידי עיכוב מסירתו לידי צרפת במידת הצורך, מעבר לאינטרס שלו בריכוז המאמצים בהליך המקומי וטענות בעלמא בדבר הגנה על זכויותיו כנאשם, אשר כלל לא נראה שנפגעות כאן.

26. שוכנעתי, כי יש צדק בטענות המשיב בדבר החשיבות המיוחדת בקיומו של דיון מהיר ורציף בתיקי הסגרה, על מנת לעמוד בהתחייבויותיה הבינלאומיות של ישראל בכלל ומול צרפת בפרט. היכולת לעכב את מסירת המבוקש לצורך סיום ההליך בישראל, במידת הצורך ולאחר שהוכרז כבר-הסגרה, נראית גם במקרה דנן הפתרון העדיף.

27. לפיכך, מצאתי לדחות את הבקשה להשתמש בסמכותי מכח סעיף 11 לחוק, והצדדים יטענו טענותיהם לעתירה גופה.

ניתנה היום, י"ג תמוז תשע"ט, 16 יולי 2019, במעמד ב"כ הצדדים והמבקש.